

EGÉSZSÉGÜGY — HELYBEN

A petíciók semmin sem változtattak? Életveszélyes épületekben gyógyítanak

Mint emlékeztet, január végén utcára vonultak Szegeden az egészségügyiek, hogy demonstrálják elégedetlenségüket. A transzparensek a járókelőket tájékoztatták közérzetükről, követeléseiket azonban petícióban fogalmazták meg, amelyet átnyújtottak az illetékeseknek, köztük Kajáry Irén megyei főorvosnak. Ezúttal vele beszélgettünk a megye egészségügyének gondjairól, és érdeklődtünk a dolgozók kéréseire adott válaszok felől.

„Etikátlan” tüntetés?

— Hogyan ítéli meg a megyei főorvos magát a tüntetést, és a petícióban megfogalmazott követeléseket?

— A kéréseket nagyrészt indokoltnak, a megmozdulást időszerűtlennek tartotam. Sőt, ki merem mondani: az ország jelenlegi gazdasági helyzetét nézve etikátlannak is.

— Márpedig a tüntetők természetrajza világszerte olyan, hogy az őket ért valódi vagy vélt „etikátlanságok” miatti fölháborodásukban aligha mérlegelnek egyéb szempontokat...

— Amikor az országot a gazdasági összeomlás fenyegeti — bár elismerem, ez nehéz — józanabb belátásra lenne szükség. Különösen akkor, amikor mindennek ellenére, az ország teherbíró képességén felül is vállalta a kormányzat, hogy a 16 százalékos bérautomatizmuson túl is hoz bérintézkedéseket.

— A Csongrád megyei-ek igazságtalannak tartják, hogy alapbérük 30 százalékkal elmarad az országos átlagtól.

— Ha lemaradásban lennének is, jelenleg nincs lehetőség arra, hogy ezt a költségvetésből korrigálják. A tanácsok ugyanis a települések működését is alig tudják biztosítani. Szóba jött az is, hogy egyes intézmények munkáját ideiglenesen szüneteltetni kellene.

— Ön feltételes módban fogalmaz, mintha valójában nem lennének hátrányos helyzetben — a fizetés tekintetében — az itteni egészségügyiek.

— Nyílt statisztikai jelentéseknek nem sikerült a nyomára bukkannunk. Más adatokat közölnek az osztályok, és mást a szakszervezet. A petíció átvétele után adatokat kérünk a Szociális és Egészségügyi Minisztériumtól. Eszerint nincs lényeges különbség az országos átlag, valamint a Csongrád megyei egészségügyiek egy főre jutó havi bruttó átlagbére között. Az ipari átlagbére viszonyítva viszont itt 39 százalékkal kevesebb üti a markát annak, aki az egészségügyben dolgozik. Van azonban, ahol 73 százalék a lemaradás!

— Sovány vigasz — mondanák erre az elégedetlenek.

— De a kormányzat erőfeszítéseit is méltányolniuk kellene. Azt, hogy jóváhagyta az egészségügyi és szociális ágazat bérfelvezetési koncepcióját. Igaz, hogy éppen a szűkösebb pénzügyi lehetőségek miatt többlépcsős rendszerben...

— Aki korábban részesült is fizetésemelésben, mára már az sem elégedett, hiszen az infláció miatt alig érzi a pluszforintok áldásos hatását.

— Így igaz, s mit szólnának azok, akik olyan szakmában dolgoznak, amelyben csak most lesz fizetésemelés! Egyébként a Szociális és Egészségügyi, valamint a Pénzügyminisztériumnak küldött jelentéseinkben kértük az ágazati lemaradás csökkentését. A megyei tanács, a városi tanácsok azonban jelenleg képtelenek bérfejlesztésre.

— Nem tudom, eljutott-e az Ön fülébe is: a szegedi egészségügyi dolgozók közt az a hír járja, hogy a bérpolitikai intézkedés újabb lépcsőjeként, január 1-jétől visszamenőleg esedékes béremeléseket úgy mond „visszatartja” a városi tanács. Félnek az emberek, hogy majd „beépül” a költségvetésbe.

— Erről nem hallottam. A 16 százalékos automatikus béremelés összegét tudomásom szerint ki-ki megkapta a februári fizetésével. Az országos szintű 14 százalékos — a szegedi kórházban egyébként 20,9 százalékos — emelés a bérpolitikai intézkedés révén papíron megtörtént. Mivel az irányszámokat közölték, több helyen elkészítették előre a személyi lebonthatást is: ez adhat okot a félreértésre. A pénz éppen ma érkezett meg a megyébe, így a városi tanács még nem kaphatta meg. Idő hiányában valószínű, csak az áprilisi borítékban vehetik kézhez a dolgozók.

Mi lesz az áprilisi borítékban?

— Helyesebben ezúttal egyes kiemelt munkaköri csoportokba tartozó dolgozók.

— Igen, a béremelésben még nem részesült orvosok, egyéb egyetemi végzettségűek, egészségügyi főiskolát végzetek és egészségügyi szakdolgozók.

— Milyen elvek alapján osztják el a rendelkezésre álló pénzt?

— Létszámarányosan, iskolai végzettség szerint „fejkvótát” állapítottak meg: egy-egy bérfejlesztésben eddig nem részesült orvosra 4500 forintot, főiskolai diplomásra 3000, egészségügyi szakdolgozóra pedig 2000 forintot szánt a minisztérium, ennyit utalt át a megye a városi tanácsnak. A látszat az, mintha mindenki ennyit kapna, holott az intézmények belüli a vezetőkné, a szakszervezetnek kell döntenie egyéni teljesítmények, a szolgálati idő és egyéb szempontok alapján. Történetesen, ha a műszakiak alacsony bére miatt fokozottan érvényesül az ipar elszívó hatása, az intézmény működőképességének fenntartása érdekében indokolt anyagi áldozatokkal is megtartani őket.

Pénzt „kicsikarni”?

— A petícióban kérték a dolgozók a 13. havi jutalmat is.

— A 13. havi bér költségvetési biztosítása ma — ugyancsak gazdasági okokból — lehetetlen. Az in-

tézmények bérmegetakartásból ennél több jutalmat fizetnek ki évente.

— A rossz munkahelyi körülményeket, az igazságtalan adózást is szóvá tették a tüntetők.

— A központi intézkedést igénylő kéréseket továbbítottuk a minisztériumba.

— Létszámhiányra, túlterheltségre is hivatkoztak a szegedi egészségügyiek.

— E tekintetben nem tudunk egyetérteni. A megyében 10 ezer lakosra 42 orvos, 1000 lakosra 27,5 egészségügyi dolgozó jut. A vidéki átlag 26 orvos és 21 egészségügyi dolgozó.

Nagy László felvétele

Ez egy fűrdőszoba a kórház belgyógyászati osztályán

— Mennyiben érez Ön, mint egészségügyi dolgozó együtt a szakmabeliekkel?

— Tény —, hogy bár jelentős béremelést kaptunk — nem csökkent lemaradásunk az iparban dolgozók fizetéséhez képest, ezért magasabb bérautomatizmusra lenne szükség. Valóban igazságtalan, hogy az ügyeleti és készenléti díjakat ilyen mértékben megadóztatják, holott az egészségügyben alapvető követelmény az ügyelet, a folyamatos munkavégzés. Végül: sokkal rosszabbak nálunk a munkakörülmények, mint máshol, rettettes állapotban van a legtöbb kórház, rekonstrukcióra azonban csak központi támogatásból futná. A szegedi kórház felújítására például egyetlen forintot se irányzott elő a tanács. A pénzhiány nagy csapás az egészségügyben, s az országos gondok miatt ezt még kevésbé tolerálják az emberek. A döntéshozók — a mi osztályunk dolgozói is — tisztességesen igyekeznek enyhíteni a bajokat, ám kétségtelenül az vezetne jobb eredményre, ha az ágazat számára több pénzt tudnánk kicsikarni.

Chikán Ágnes

A Honvéd téri bőrszobában nemibeteg-gondozó földem-je megsűszött, az épület életveszélyessé vált. A gyermek- és ifjúsági ideggondozó három évtizede kéri a vanácsot, biztosítson a gyógyítómunkához méltó körülményeket a száz négyzetméteres, sötét és levegőtlen, paravánokkal osztott üzemhelyiség helyett. A Föltámadás utcai körzeti orvosi és fogászati rendelő — ami negyed százada hajdán volt kocsmában helyeztetett el — bevegnek és orvosnak megalázó, elviselhetetlen körülmények között működik.

nyeltem, a város legrosszabb helyzetben levő tanácsai egészségügyi, illetve szociális intézményeinek áthelyezésére. Az Acél, a Földvári, a Rákóczi, az Eszperantó utcai, a Római körúti partházakat, valamint a Fürj utcai KISZ-oktatási épületet és a munkásörsg Tábor utcai székházát. Mindössze két-töt kaptunk: a Földvári és az Acél utcai pártirodát. Szándékunk szerint a bőrszobában nemibeteg-gondozót költöztettük volna a Földvári utcai partházba, lévén e rendelőnek az elhelyezése a legsürgősebb feladatunk. Mint kiderült, az a pártiroda több millióért alakítható át gyógyítóintézménnyé, így gyakorlatilag egyetlen „ajándék” épület jutott számunkra: az Acél utcai pártiroda, ahová az alsóvárosi szociális otthon lakóit költöztetjük át. A Földvári utcai partházat talán a kórház tudja használni valamire.

— A többi igényelt párt-ház mely egészségügyi intézmények számára kellett volna?

— Az Eszperantó utcába a lassacskán szétmálló Föltámadás utcai körzeti orvosi és fogászati rendelő költöztetett volna át. A munkásörsg — igencsak tágas, központi helyen fekvő — Tábor utcai házába a bőrszobában nemibeteg-gondozót terveztük, esetleg, velük társbérletben, a kórház pillanatnyilag padláson-pincében fekvő raktárkészletét. A KISZ-iskolában kialakítható lett volna — méghozzá európai körülmények között — egy 120 személyes idősok otthona. Ide költözhettek volna az alsóvárosi kolostorból ki-telepítendő, és a hosszabb ideje szociális otthoni elhelyezésre várók. S juthatott volna új épület a gyermek-ideggondozónak is.

Egészségügyi festés

A gyermek- és ifjúsági ideggondozó tehát három évtized után sem érdemelt ki legalább az ideális pszichiátriai gondozásra emlékeztető körülményeket. Maradnak tovább a 100 négyzetméteres, a parányi fülkeszobákban, kapu alatti „váróteremmel”. Abban a helyiségben, amelyet a kórház egészségügyi munkára alkalmatlannak ítélt, s aminek okán decembertől február közepéig itt „egészségügyi festettek”.

A Föltámadás utcai rendelőben is kintódnak tovább, a málló falak között élvezve az ingyenes egészségügyi ellátást.

E rendelőjé még nem dőltek össze, az orvosok és a betegek tűrőképessége pedig, úgy tűnik, határtalan. Így új helyre költöztetésük ismét, és sokadszor, lekerülhet a napirendről. Nem úgy a bőrszobában nemibeteg-gondozó. Innen ugyanis költözni kellett, mert az épület életveszélyessé nyilvánítottatott. Felújítása nem gazdaságos, lebontásra javasolták.

Persze, attól függ, honnan — pontosabban, kiknek a szemszögéből nézzük. Egy magánstatikus — és a tőle függetlenül méréseket végző Szegedi Tervező Szövetkezet szakemberei — szerint felújítani nem érdemes, mert hiába áldoznának rá 4-5 millió forintot, csak elodáznák néhány

évre az épület lebontását. A tanács tervosztálya viszont a felújítást szorgalmazza.

Ráncok a bőrgondozón

Az egészségügyi osztály vezetőjének azonban nincs ideje a szakvélemények és ellenszakszavak harcát végigvárni. A bőrszobában nemibeteg-gondozónak hely, épület kell, s talán érdemes még ringbe szállni a munkásörök egykori székházáért.

Delegáció ment hát a Csongrád Megyei Tanács elnökhelyetteséhez. A küldöttség ígérettel a tárgyalóban távozott. Az elnökhelyettes hatalma ez ügyben addig terjedt, hogy megígérte: felkéri Huber Bertalant — a pártvagyion átvilágításával megbízott kormánybiztos szegedi képviselőjét —, tegye szóvá az országos központnál a szegedi munkásörsgszékház ügyét. (Amiről melleleg az a megbízható forrásokból származó hír járja, hogy 36 millióért cserélhet gazdát. Az egészségügynek legalábbis ezt az árat szabták.)

Bár szándékomban állt, mégsem kerestem fel Huber Bertalant a kérdéssel: szövegelt-e a központban a jó néhány hónapja üresen álló székház ügyét? Úgysem mondhatott volna nekem mást, mint amit kollégáim minapi írásában olvastam. E szerint: „Az Állami Fejlesztési Intézet vezetője elmondta, a 140-150, munkásörök által használt épület közül csak a pályázatban meghirdetett 32 tulajdonjoga tisztázott. A két szegedi ingatlan — a Tábor utcai, volt megyei munkásörparancsnokság és a Komócsin téri egységparancsnokság épülete — az MSZMP és a munkásörsg közös beruházása volt, így előbb tisztázni kell a végleges hasznosítás lehetőségeit.”

Szükségállapot, ki tudja, meddig

Mindehhez, persze, egyetlen naiv kérdés kívánczik: az MSZMP és a munkásörsg közös, beruházásra fordított pénze honnan, miből teremtdött elő? Nem járhatok messze az igazságtól, ha úgy vélem, az évtizedeken át meglóptott egészségügyi és oktatási pénzből, a nagy kalapba dobott, önkényesen elosztott állampolgári befizetésekből, a közvagyonából. Ha ez a közvagyon ugyanis igazságonosan osztott volna el, akkor minden bizonnyal sem az egészségügy, sem az oktatásügy nem kényszerülne most a mások által levett holmit viselni, illetve azért harcolni.

Marad tehát minden a régióban. A nagy ígéretből — miszerint a felszabaduló pártingatlanok első sorban a hátrányos helyzetű egészségügyet illetik — itt, nálunk semmi nem váltott valóra. A legrosszabb körülményekkel küszködő gondozók, rendelőhelyeket megoldandó — a szűfoltás újabb fokozásával — ismét „átszaporítás” lesz, egy újabb szükségállapot. Ki tudja, meddig?

Kalocsai Katalin